

De vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt

Master thesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Giaffa de Wolff (3798305)

Jorien Galesloot (3478424)

Thesis begeleider: Stephanie Rap

Tweede beoordelaar: Jolien van der Graaff

24-06-2014

Voorwoord

Met veel plezier is dit onderzoek uitgevoerd door Giaffà de Wolff en Jorien Galeslout, orthopedagogiek studentes met interesse voor het jeugdstrafrisces. Bij het kiezen van het onderwerp voor het onderzoek waren wij het er snel over eens dat het onderzoek in het belang van de jongeren binnen het jeugdstrafrecht zou moeten zijn. Wij hebben gekozen om de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt te onderzoeken.

Het bleek nog niet eenvoudig om de beleving van de jongeren te onderzoeken. Het was niet haalbaar om jeugdige verdachten te interviewen en gesprekken tussen de advocaat en de jongere uit te voeren. Uiteindelijk is het na vele pogingen gelukt om vragenlijsten door jongeren te laten invullen en interviews af te nemen met jeugdstrafrechtadvocaten. Deze gesprekken hebben wij ervaren als leuk, interessant en leerzaam.

Door onze gezamenlijke interesse en motivatie is het onderzoek in zijn geheel goed verlopen.

Onze dank gaat allereerst uit naar de jongerenwerkers die de vragenlijsten hebben laten invullen. Daarnaast naar de advocaten die hebben meegewerkt. Zij hebben zich open opgesteld en zijn vrij geweest in het delen van hun ervaringen. Hierdoor kon er goed een beeld geschetst worden van de beleving wat betreft de vertrouwensrelatie van de advocaten. Tenslotte gaat onze dank uit naar Stephanie Rap die begeleiding bij het onderzoek heeft gegeven.

Wij, Giaffà de Wolff en Jorien Galeslout, hopen dat u net zoveel plezier in het lezen van dit onderzoek zal ervaren, als wij hebben ervaren in het doen van dit onderzoek.

Utrecht, 24 juni 2014

Samenvatting

Inleiding. Een goede vertrouwensrelatie met de jeugdige cliënt is de basis voor het kunnen uitvoeren van de taken van de jeugdstrafrechtadvocaat. De vertrouwensrelatie draagt bij aan het behartigen van de belangen van de jeugdige verdachte. Door inzicht te hebben in de beleving van beide partijen en te weten welke factoren een rol kunnen spelen bij de vertrouwensrelatie, kan ingespeeld worden op het opbouwen van een goede vertrouwensrelatie tussen beide partijen. Op dit moment is dit beeld onderbelicht in bestaande literatuur. **Methode.** Negen advocaten zijn geïnterviewd aan de hand van een semi-gestructureerde vragenlijst en 15 jongeren hebben de Likertschaal ‘Mate van Vertrouwen’ ingevuld. **Resultaten.** Het vertrouwelijk behandelen van informatie wordt gezien als de definitie van de vertrouwensrelatie door advocaten. Het is de basis van hun werk. Het opbouwen wordt meestal als gemakkelijk ervaren. De jongeren hebben vertrouwen in hun advocaat. Er zijn verschillende handelingen die advocaten uitvoeren om de vertrouwensrelatie op te bouwen. Een slechte sociale achtergrond, ouders en vrienden, cultuurverschillen, een Marokkaanse afkomst, een lage SES en taalgebruik zijn van invloed op de vertrouwensrelatie. **Discussie.** De meeste advocaten hanteren een enge definitie van de vertrouwensrelatie. Vervolgens wordt het opbouwen als makkelijk ervaren, maar bij sommige jongeren lukt dat niet. Dit laatste is in lijn met de literatuur, gezien de achtergrond van de jongere en het imago van de advocaat. De concrete handelingen die advocaten uitvoeren, sluiten aan bij de literatuur. Tenslotte komt de invloed die factoren hebben op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten, overeen met eerder onderzoek.

Abstract

Introduction. A good relationship of trust with juvenile suspects aged 12-18 years is the basis for performing tasks of the youth juvenile justice lawyer. The relationship of trust contributes to representing the interests of the juvenile suspect. It is important to have an understanding of the perception of both parties and to know which factors influence the relationship of trust. At this moment the current literature is underexposed. **Method.** Nine lawyers were interviewed with a semi-structured questionnaire and 15 adolescents have completed the Likertscale ‘Level of Trust’. **Results.** Lawyers define a relationship of trust as a confidential treatment of information. This is the basis of their work. Building trust is usually experienced as easily. All adolescents had confidence in their lawyer. Lawyers implement different concrete actions to build trust in the relationship with youth. Poor social background, parents and friends, cultural differences, a Moroccan descent, low SES and

language influence the relationship of trust. **Discussion.** Most lawyers use a narrow definition of the relationship of trust. Building trust is perceived as easy, but some adolescents are not capable of building trust. This is in line with the literature, given the social background of the young suspects and the image of lawyers. The concrete actions, given by lawyers, as well as the factors that affect a trustful relationship are consistent with previous literature.

1. Inleiding

1.1 Probleemschets

In Nederland zijn er in het jaar 2011-2012, 17.940 jeugdigen, tussen 12 tot 18 jaar, verdacht geweest van het plegen van een delict (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2013). De afgelopen jaren hebben er verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden waardoor de kijk op jeugdcriminaliteit, en daarmee ook het jeugdstrafrecht, is veranderd. Jongeren worden tegenwoordig serieuzer genomen en hun mening telt zwaarder mee (Weijers, 2008). Deze verandering zal bijdragen aan het belang van kinderen die verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit. Juist de speciale, afhankelijke positie van deze kinderen moet in acht worden genomen met daarbij het feit dat kinderen nog in ontwikkeling zijn (Nuytiens, Christiaens & Eliaerts, 2008). Hierdoor is het belangrijk dat jongeren goed worden bijgestaan door een jeugdstrafrechtadvocaat. Om de jongere goed bij te kunnen staan als advocaat, is het belangrijk dat er een vertrouwensrelatie wordt opgebouwd met de jeugdige verdachte (Corstens, 2005). In dit onderzoek zal daarom de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt centraal staan.

De jongere komt voor het eerst in aanraking met een jeugdstrafrechtadvocaat als hij is opgepakt door de politie op verdenking van een strafbaar feit (Janssen, 2011). Voor het verhoor, vindt er een gesprek met de advocaat plaats. Deze legt in het kort de procedure uit en biedt aan om bij het verhoor aanwezig te zijn (Van der Linden, Ten Siethoff, & Zeijlstra-Rijpstra, 2009). Vervolgens besluit de officier van justitie of er een rechtszaak komt (Janssen, 2011). Indien dit besluit er komt, volgt er nog één afspraak met de advocaat op kantoor en daarna zien zij elkaar in de rechtbank. Naast deze mogelijkheid kan de jongere ook op eigen initiatief contact opnemen met een advocaat. In beide gevallen dient een jeugdige in het strafproces altijd te worden bijgestaan door een jeugdstrafrechtadvocaat (Van der Linden, 2009).

In het bijstaan van de jeugdige verdachte, heeft de advocaat drie verschillende taken. Allereerst is het de taak van de advocaat om de jeugdige verdachte advies te geven over zijn of haar juridische positie en proceshouding (Broeks, Govaarts, Krajenbrink, & Mariet, 2011).

Daarnaast is hij woordvoerder in het belang van het kind tijdens de rechtszaak. Tenslotte is de advocaat de vertrouwenspersoon van de jeugdige verdachte. Hij is er om de jeugdige onvoorwaardelijk te steunen tijdens het gehele strafproces. Voor deze bovengenoemde taken is het van belang dat de advocaat een goede vertrouwensrelatie opbouwt met zijn jeugdige cliënt (Corstens, 2005). Het doel dat de advocaat nastreeft is immers een zo sterk mogelijke verdediging van zijn jeugdige cliënt (Rap & Weijers, 2011).

1.2 De vertrouwensrelatie

Het opbouwen van de vertrouwensrelatie wordt gesteund door de volgende twee rechten van de advocaat: de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. De geheimhoudingsplicht zorgt ervoor dat de cliënt vrijuit kan spreken zonder daardoor risico te lopen. De advocaat is namelijk verplicht om, de besproken informatie met cliënt, geheim te houden. Het verschoningsrecht hangt hiermee samen. Wanneer de advocaat in een zaak als getuige wordt opgeroepen, is het toegestaan voor de advocaat om zich te beroepen op het zwijgrecht. Deze twee rechten zullen niet automatisch leiden tot een goede vertrouwensrelatie (Boukema, 2003).

Voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie zijn drie factoren van belang: contractueel vertrouwen, competentievertrouwen en integriteit. Contractueel vertrouwen houdt in: afspraken nakomen, op de ander kunnen rekenen en verwachtingen waarmaken. Competentievertrouwen houdt in dat de jongere kan vertrouwen op de vaardigheden en bekwaamheden van de advocaat. De advocaat moet in staat zijn op een adequate manier de zaak van de jongere te verdedigen. De derde factor is integriteit. Hierbij gaat het om de morele intentie de afspraken na te komen en voldoende competent te zijn. Het is zaak de belangen en het vertrouwen niet te schaden en juist zo veel mogelijk te bevorderen. Naast de drie factoren is openheid een voorwaarde voor vertrouwen. Het gaat dan om openheid over functionele zaken, openheid over persoonlijke gevoelens, motieven en problemen. Naast openheid is directheid van belang en dit betreft het communiceren met positieve intenties, de waarheid spreken en fouten durven toegeven (Reina & Reina, 2000).

In de literatuur is een verscheidenheid aan definities van vertrouwen te vinden. De definitie die in dit onderzoek gehanteerd wordt, is: de bereidheid van diegene die de ander vertrouwt (trustor) om zich kwetsbaar op te stellen bij de acties van de trustee (in dit geval de advocaat). Dit is gebaseerd op de verwachting dat de advocaat een bepaalde actie zal uitvoeren, ongeacht de mogelijkheid van de jongere om toezicht te houden op en het controleren van de trustee (Mayer, Davis, & Schoorman, 1995). Het is van belang dat de

jeugdige verdachte zich kwetsbaar opstelt en van zijn advocaat durft te verwachten dat hij zich niet ten koste van de jongere opportunistisch zal gedragen ook al heeft hij er belang bij en gelegenheid toe (Nootenboom, 1997). Het element kwetsbaarheid impliceert potentiële onveiligheid. De jongere bevindt zich in een afhankelijke positie. Hij kan alleen maar hopen dat de advocaat het beste met hem voor heeft en voor zijn belangen zal opkomen (Bennink, 2003). Het imago van de advocaat in de maatschappij, draagt niet bij aan het kwetsbaar opstellen van de jongere. Uit onderzoek onder 1044 Nederlanders tussen de 18-65 jaar, komt namelijk naar voren dat men de advocaat ziet als weinig integer, niet transparant en er wordt getwijfeld aan de onafhankelijkheid van de advocaten. Daarnaast blijkt er weinig vertrouwen te zijn in de rechtspraak (Bosma, & Kerklaan, 2006).

Zoals hierboven beschreven staat de vertrouwensrelatie tussen de jeugdige verdachte en de jeugdstrafrechtadvocaat in dit onderzoek centraal. Allereerst zal de beleving van de advocaten en jongeren wat betreft de vertrouwensrelatie worden onderzocht. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie gaat niet vanzelf en deze relatie is onderhevig aan de invloed van verschillende factoren. In dit onderzoek wordt gekeken of en in hoeverre sociale factoren, culturele factoren, sociaal economische factoren en taalgebruik van invloed zijn op de vertrouwensrelatie.

1.3 Mogelijke factoren die van invloed zijn op de vertrouwensrelatie

Aan de hand van literatuuronderzoek wordt gekeken naar de invloed van bovenstaande factoren. Vervolgens wordt in dit onderzoek onderzocht welke factoren volgens de advocaten van invloed zijn op de vertrouwensrelatie en op welke manier deze factoren invloed hebben. De volgorde van de factoren geeft geen mate van belang aan.

1.3.1 Sociale factoren

Bij de sociale factoren wordt gekeken naar de invloed van ouders, opvoedingsomgeving en vrienden. Deze contexten zijn van invloed op elkaar en interacteren met de persoonlijkheidskenmerken van het kind (Donker & Slotboom, 2008).

Allereerst wordt er in dit onderzoek gekeken naar de invloed van ouders. Ouderlijke steun draagt bij aan de emotionele ontwikkeling van het kind (Weijers, 2008). Hierbij speelt de hechting met de ouders een belangrijke rol. Goede hechting brengt verbinding in relaties tot stand. Wanneer kinderen geen goede relatie hebben met hun ouders, zullen zij sneller geneigd zijn andere volwassenen te wantrouwen. Een goede relatie wil hierbij zeggen dat de kinderen het gevoel van geborgenheid en veiligheid ervaren (Nicolai, 2001). In dit onderzoek

wordt gekeken naar de ervaring van advocaten wat betreft de invloed van de relatie tussen ouder en kind op het opbouwen van de vertrouwensrelatie.

Een grote groep delinquenten heeft in de jeugd te maken gehad met verwaarlozing (Wolzak, & Ten Berge, 2008). Kinderen die vroeger verwaarloosd zijn, hebben een grotere kans op het ontwikkelen van hechtingsproblemen. Op de lange termijn kunnen er gedragsproblemen ontstaan die uitmonden in delinquentie, agressie en geweld. Daarnaast hebben zij moeite met het maken en onderhouden van vriendschappen en relaties (Carr, 2006). Iemand die in zijn verleden een gevoel van veiligheid is kwijtgeraakt, voelt zich machtelozer en is vatbaarder voor catastrofes en heeft de neiging neutrale feiten als negatief te interpreteren. Als de jongere van jongs af aan liefde, zorg en geborgenheid heeft gemist, kan dit later zich ontwikkelen tot een fundamenteel wantrouwen in anderen (Bennink, 2003). In dit onderzoek zal gekeken worden of advocaten dit terugzien in het contact wat zij hebben met de jongeren.

Het moge duidelijk zijn dat ouders en de opvoedingsomgeving van grote invloed zijn op het gedrag van de jongere. Daarom speelt de vraag in hoeverre de jeugdadvocaat rekening dient te houden met de ouders en de relatie tussen het kind en de ouders. Dit is een elementair punt van discussie voor de beroepsgroep (De Jonge, 2011).

Naast de ouders en opvoedingsomgeving, wordt de invloed van vrienden op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten, onderzocht. Vrienden spelen tijdens de adolescentie een belangrijke rol en hebben duidelijk invloed op het gedrag van adolescenten. De kwaliteit van vriendschappen is belangrijk voor het zelfvertrouwen en een positieve zelfwaardering (Völker, Baerveldt & Driessen, 2008). De controletheorie van Hirschi laat zien: hoe sterker de banden met vrienden zijn, des te meer men de normen van deze vriendengroep zal naleven (Hirschi, 1969). Mensen die crimineel gedrag vertonen missen vaak de vaardigheden om sterke relaties en hechte vriendschappen aan te gaan. Daarom hebben ze vaak minder sociale binding en worden ze niet gecontroleerd in hun gedrag (Völker et al., 2008). Een andere theorie die zich richt op de delinquente jongeren en vriendschappen is de differentiële-associatietheorie. Hierin wordt gesteld dat delinquent gedrag in de omgang met anderen juist wordt aangeleerd. Hierbij wordt dus vanuit gegaan dat delinquente jongeren juist door hun netwerk het criminele gedrag leren (Völker et al., 2008).

In dit onderzoek wordt allereerst gekeken of advocaten de sociale achtergrond van hun jeugdige cliënt kennen. Daarnaast wordt er gekeken in hoeverre de sociale achtergrond van invloed is op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten.

1.3.2 Culturele factoren

Bij de culturele factoren beschrijven we etniciteit, normen en waarden, rolgedrag en levensbeschouwing (Endt-Meijling, 2003). Wanneer kinderen opgroeien, leren zij omgangsregels aan die in hun cultuur wenselijk zijn. Door te kijken naar wat men wenselijk gedrag lijkt te vinden en wat men als belangrijke omgangsregels beschouwt, kan men een beeld krijgen van de normen en waarden van een persoon (Ten Voorde & Siesling, 2011).

Bij etnische afkomst wordt gekeken naar het geboorteland en de nationaliteit van de ouders. In Nederland zijn er in het jaar 2011-2012, 17.940 jeugdigen, tussen 12 tot 18 jaar, verdacht geweest van het plegen van een delict (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2013). Van deze jeugdige verdachten zijn er 8010 van allochtone afkomst. Hierbij gaat het om jeugdigen van Marokkaanse, Turkse, Surinaamse, Antilliaanse achtergrond en de niet-westerse allochtonen uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan). Uit onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum worden in het jaar 2011 andere cijfers weergegeven waarbij juist meer allochtonen dan autochtonen jongeren zijn aangehouden op verdenking van het plegen van een delict (Van der Laan et al., 2014).

Cultuur is niet alleen afhankelijk van etnische afkomst, maar kan ook voortkomen uit de sociale omgeving waar mensen zich in bevinden (Ten Voorde & Siesling, 2011). Een voorbeeld hiervan is de straatcultuur. Op straat leren jongeren dat niet iedereen kan worden vertrouwd en zij worden hierdoor achterdochtig (De Jonge, 2011).

Vaak zijn binnen sociale groepen de rollen van de betrokkenen vanzelf duidelijk. Binnen bepaalde culturen hebben oudere mensen bijvoorbeeld een hele autoritaire rol, terwijl bij andere culturen zij niet veel te zeggen hebben. Bij deze rollen hoort dus ook bepaald gedrag. Dit gedrag wordt rolgedrag genoemd (Endt-Meijling, 2003). Als gevolg van dit rolgedrag denken jongeren vaak dat een door de staat betaalde advocaat samen zal werken met de politie (De Jonge, 2011). Deze jongeren vertrouwen er minder op dat hun advocaat gevoelige, vertrouwelijke informatie voor zich zal houden en hun zaak adequaat zal bepleiten (Pierce & Brodsky, 2002). In dit onderzoek wordt gekeken of advocaten zich bewust zijn van rolgedrag en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie.

Levensbeschouwing of religie is tevens een onderdeel van de cultuur. Voor een goede verdediging van de jeugdige verdachte is het belangrijk dat de advocaat in staat is om tactvol om te gaan met zijn cliënt en diens omgeving. Dit vereist dus ook kennis over de achtergrond van het kind en zijn levensbeschouwing of religie (Ten Voorde & Siesling, 2011).

Soms is er sprake van culturele delicten. Deze kunnen gedefinieerd worden als: “gedragingen, strafbaar gesteld volgens strafrecht, maar toelaatbaar volgens intern recht van

de sociale groepen waartoe de justitiabele behoort”. Hierbij is toelaatbaarheid een rekbaar begrip (Ten Voorde & Siesling, 2011). Wanneer de jeugdige verdachte hierdoor het idee heeft niet veel verkeerd gedaan te hebben, is het belangrijk voor een advocaat om hier tactvol en niet al te stellig mee om te gaan zodat er niet een afstand tussen beide partijen ontstaat door een uitgesproken meningsverschil (De Jonge, Hepping & Weijers, 2011).

In dit onderzoek wordt dus gekeken naar normen, waarden en rolgedrag wat verbonden kan zijn aan zowel een bepaalde sociale groep, als aan etnische afkomst. Zo komt er bijvoorbeeld uit onderzoek naar voren dat jongeren van Marokkaanse afkomst het gepleegde delict ontkennen, zelfs als zij op heterdaad betrapt worden. De manier van ontkennen is verschillend en het ontkennen kan niet per definitie worden verklaard door de Marokkaanse cultuur. Het feit dat ze op straat hebben geleerd dat je mond houden loont, kan ook een verklaring zijn (Ten Voorde & Siesling, 2011).

Tenslotte blijkt uit onderzoek van Pierce en Brodsky (2002) dat er een interactie bestaat tussen etniciteit en intellectueel functioneren. Jeugdige delinquenten (12-20 jaar) die het meest vertrouwen hebben in hun advocaat zijn jeugdigen die zichzelf als ‘wit’ beschouwen met een hoog IQ en jeugdigen die zichzelf als ‘zwart’ beschouwen met een laag IQ. Zwarte jeugdigen met een hoog intellectueel functioneren hebben minder vertrouwen in hun advocaat. Volgens de onderzoekers heeft dit te maken met gerechtvaardigd cynisme door de maatschappij (Pierce & Brodsky, 2002).

In dit onderzoek wordt gekeken of advocaten deze cultuur gerelateerde gedragingen herkennen, hoe zij er mee omgaan en wat voor invloed het volgens hen heeft op de vertrouwensrelatie.

1.3.3 Sociaaleconomische factoren

Bij de sociaal economische factoren wordt de invloed van opleidingsniveau, inkomen en huisvesting op de vertrouwensrelatie onderzocht.

Wanneer de advocaat de jeugdige verdachte voor het eerst ontmoet, is dit vaak een botsing tussen twee culturen. Aan de ene kant zien we de gestudeerde jurist. Dit is meestal een blanke, klassiek geklede volwassene afkomstig uit de middenklasse. Aan de andere kant staat de jeugdige verdachte. Dit zijn vaak laaggeschoolde jongeren, gehuld in merkkleding en afkomstig uit een lager sociaal milieu. Het zal eerder een uitzondering dan regel zijn wanneer de advocaat en de jeugdige verdachte elkaar meteen goed begrijpen (Bosma & Kerklaan, 2006; De Jonge, 2011). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat hoe hoger het educatieniveau en

intelligentie van iemand is, hoe meer vertrouwen diegene heeft in medeburgers en het politieke systeem (Hooghe, Marien, & De Vroome, 2012).

Kinderen die opgroeien in een eenoudergezin, hebben 3,5 keer zo vaak als gemiddeld een laag inkomen. Bijna vier op de tien eenoudergezinnen woont in een krappe flat of etagewoning in de stad. Jongeren die opgroeien in gezinnen met een laag sociaal economische status (SES) en daarmee gepaard gaande ouderlijke stress, hebben meer kans op een inadequate opvoeding en het ontwikkelen van verschillende gedragsproblemen, met name antisociaal gedrag (Weijers, 2011).

In dit onderzoek wordt allereerst onderzocht wat de SES is van zowel de advocaten als de jeugdige verdachten. Vervolgens wordt er gekeken of de SES van invloed is op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten.

1.3.4 Taalgebruik

Tenslotte wordt er in dit onderzoek gekeken naar de invloed van taalgebruik op de vertrouwensrelatie tussen jeugdadvocaat en de jongere. Taalgebruik omvat het volgende: oogcontact, mimiek, begroetingsrituelen, gebaren, houding en stemgebruik (Endt-Meijling, 2003).

De jeugdige verdachte heeft, zoals hierboven beschreven, een laag opleidingsniveau. Vrijwel alle advocaten houden hier rekening mee in hun manier van communiceren met hun cliënten. Tijdens het eerste contact schat de advocaat het niveau in zodat ze hun taalgebruik hierop kunnen aanpassen (Smit & Bakker, 2011). Uit onderzoek blijkt dat hoe hoger het niveau van de jeugdige verdachte, hoe abstracter de jeugdstrafrechtadvocaat kan praten. Advocaten vragen expliciet naar het begrip van de jeugdige verdachte. Zij controleren dit begrip regelmatig door te vragen of hun cliënt snapt wat ze zeggen, maar ook door het kind het besproken onderwerp zelf te laten uitleggen. Daarnaast proberen advocaten in de communicatie met hun jeugdige verdachte zo min mogelijk gebruik te maken van vakjargon. Soms is het echter noodzakelijk om vakjargon te gebruiken. Het is dan belangrijk dat de jeugdige verdachte uitleg hierover krijgt en het begrijpt (Smit & Bakker, 2011; Rap & Weijers, 2011). Tenslotte geven de advocaten aan de jongeren aan dat zij altijd contact met hen mogen opnemen, wat de bereikbaarheid vergroot (Smit & Bakker, 2011).

Het sociale milieu waaruit de jongere en de advocaat komen, kan van invloed zijn op de manier van communiceren. Een cultuurverschil gaat vaak samen met een taalbarrière. Taalgebruik en cultuur zijn nauw met elkaar verbonden en om taal goed te kunnen begrijpen is het van belang om kennis te hebben van de cultuur (Ten Voorde & Siesling, 2011).

Advocaten geven aan dat de barrière waar ze tegenaan lopen niet het gevolg is van een etnisch verschil, maar een verschil in sociaal milieu. Dat blijkt bijvoorbeeld als advocaten te maken krijgen met straattaal van hun cliënten. Wanneer jeugdige verdachten door middel van straattaal communiceren, zullen jeugdstrafrechtadvocaten zich vaak distantiëren van deze manier van communiceren en hierin niet meegaan (Smit & Bakker, 2011).

Allereerst wordt in dit onderzoek gekeken naar de manier van communiceren van de advocaten en de jongeren. Tenslotte wordt er gekeken naar de invloed van taalgebruik op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten.

1.4 Onderzoeksvraag

In dit onderzoek wordt bekeken wat de beleving van jongeren en advocaten is wat betreft de vertrouwensrelatie. Daarnaast wordt onderzocht wat voor factoren daarop van invloed kunnen zijn. De eerste hoofdvraag luidt: “Wat is de beleving van advocaten en diens jeugdige cliënten wat betreft de vertrouwensrelatie tussen beide partijen?” Deze hoofdvraag is opgesplitst in de volgende deelvragen:

- Wat is de betekenis van het begrip ‘vertrouwensrelatie’?
- Wat is het belang van de vertrouwensrelatie?
- Wat is de ervaring van de advocaten met het opbouwen van de vertrouwensrelatie?
- In welke mate vertrouwen jeugdige cliënten hun advocaat?
- Welke specifieke handelingen voeren advocaten uit om de vertrouwensrelatie op te bouwen?

De tweede hoofdvraag die onderzocht wordt is: “Welke factoren zijn van invloed op de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en diens jeugdige cliënt volgens de advocaten?” De deelvragen die hierbij aansluiten zijn als volgt:

- In hoeverre hebben sociale factoren invloed op de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt, volgens de advocaten?
- In hoeverre hebben culturele factoren invloed op de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt, volgens de advocaten?
- In hoeverre hebben sociaaleconomische factoren invloed op de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt, volgens de advocaten?
- In hoeverre heeft taalgebruik invloed op de vertrouwensrelatie tussen jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënt, volgens de advocaten?

Door een beeld te geven van de beleving van beide partijen en de factoren die een rol kunnen spelen bij de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en diens jeugdige cliënt, kan wellicht beter ingespeeld worden op het opbouwen van een goede vertrouwensrelatie tussen beide partijen. Een goede vertrouwensrelatie helpt bij het kunnen uitvoeren van de verschillende taken van de advocaat en daardoor bij het behartigen van de belangen van het kind in het jeugdstraftproces.

2. Methode

2.1 Onderzoeksgroep

Het onderzoek richt zich op de groep jeugdstrafrechtadvocaten en op de groep jongeren die zijn bijgestaan door een jeugdstrafrechtadvocaat. De advocaten zijn geworven via de Vereniging van Nederlandse Jeugdrechtadvocaten (VNJA). De negen advocaten die betrokken zijn bij het onderzoek zijn werkzaam in Utrecht, Amersfoort, Zeist en Haarlem. Zij zijn in de leeftijd van 33 tot en met 53 jaar, waarvan acht vrouwen en één man. De advocaten zijn alleen geïnterviewd over hun kennis en ervaring in het jeugdstrafrecht. Gemiddeld genomen kan gesteld worden dat de groep advocaten een hoge SES heeft¹.

De groep jongeren zijn geworven via twee jongerenwerkers, werkzaam in Elburg en Utrecht. 15 jongeren die zijn bijgestaan door een jeugdstrafrechtadvocaat hebben de, door de onderzoekers ontworpen, Likertschaal 'Mate van Vertrouwen' ingevuld. De jongeren zijn in de leeftijd van 14 tot en met 18 jaar, waarvan 12 jongens en vier meisjes. Van de 15 jongeren wonen er 11 in Elburg en vier in Utrecht. In de respondentengroep bevinden zich vier jongeren met een Marokkaanse afkomst, één Afghaans en tien met een Nederlandse afkomst. Gemiddeld genomen kan gesteld worden dat de groep jongeren een lage SES heeft².

---

¹ De SES van de advocaten is bepaald door het vragen naar: inkomensniveau, opleiding en huisvesting. Het inkomensniveau werd met zes keer als bovenmodaal gewaardeerd en met twee keer als modaal. Het opleidingsniveau van de advocaten was allen WO. De advocaten zijn gehuisvest in een gekocht appartement (drie keer), twee onder één kap woning (drie keer), één keer een vrijstaand huis en één eengezinswoning.

² De SES van de jongeren is bepaald door het vragen naar: inkomensniveau ouders, opleiding jongere en huisvesting. Het inkomensniveau van de ouders wordt met zes keer als ondergemiddeld gewaardeerd, met drie keer als modaal en twee keer als bovenmodaal. Het opleidingsniveau van de jongeren is voor het grootste gedeelte VMBO (12x), één MBO en één Atheneum. De jongeren wonen bij hun ouders in een rijtjeshuis (zes keer) of huurwoning (vier keer) en daarnaast wordt één keer een vrijstaand huis en één keer een caravan aangegeven.

2.2 Type onderzoek

Voor het kunnen beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van exploratief onderzoek van kwalitatieve aard, wat is gericht op een beschrijving van de ervaren werkelijkheid. Er is daarnaast gebruik gemaakt van gegevens van kwalitatieve aard dat als doel heeft onderzoeksproblemen van situaties, personen en gebeurtenissen te beschrijven en te interpreteren. Het onderzoek heeft de praktijk als uitgangspunt genomen en de theorie is als eerste informatiebron en als controlerende functie gebruikt (Baarda, De Goede & Teunissen, 2009).

2.3 Procedure

Allereerst zijn er afspraken gemaakt met de jeugdstrafrechtadvocaten waarna de interviews op het advocatenkantoor zijn afgenomen (zie bijlage 1). De interviews zijn door twee onderzoekers afgenomen, waarbij de één het gesprek voerde en de ander notuleerde. Bij het afnemen van deze interviews is er doorgevraagd door de interviewer en notulist wanneer dit van belang leek. De interviews zijn met toestemming van alle advocaten met een voice recorder opgenomen en daarna letterlijk uitgetypt.

Om de mate van vertrouwen van de jeugdige in hun jeugdstrafrechtadvocaat te meten, is er door de jeugdigen de Likertschaal 'Mate van Vertrouwen' (zie bijlage 2) ingevuld. De jongerenwerkers lieten de jeugdigen de schalen invullen en daarna retourneerden zij deze anoniem aan de onderzoekers. Hierna is de Likertschaal uitgerekend en is er een cijfer van mate van vertrouwen aan gekoppeld.

2.4 Instrumenten

Zoals hierboven beschreven is aan de hand van literatuuronderzoek en de semigestructureerde interviews de vertrouwensrelatie en de factoren, die van invloed zijn daarop, onderzocht. De mate van vertrouwen van de jongere in de advocaat is gemeten door een Likertschaal.

Het semi-gestructureerde interview bestaat uit een topiclijst waarbij verschillende deelvragen zijn verwerkt. Bij de verschillende topics zijn beginvragen geformuleerd en vanuit deze beginvragen heeft de interviewer verder zelf richting geven aan het gesprek kunnen geven (Baarda et al., 2009). Het semi-gestructureerde interview en de Likertschaal beginnen met feitelijke vragen naar persoonlijke gegevens, zoals leeftijd, geslacht, opleiding, thuissituatie etc.

In de interviews met de advocaten is informatie verzameld over: de definitie van de vertrouwensrelatie, het belang ervan, de ervaring van de advocaten en de concrete handelingen die zij uitvoeren om tot een vertrouwensrelatie te komen. Hierna is de invloed van de volgende factoren op de vertrouwensrelatie onderzocht: sociale factoren, sociaaleconomische factoren, culturele factoren en taalgebruik.

De Likertschaal bevat, naast het vragen naar de basisgegevens, 15 stellingen waarbij de jongeren zijn/haar mening kan geven over het vertrouwen in zijn/haar advocaat.

2.5 Datapreparatie en analysebeslissingen

De semi-gestructureerde interviews zijn verbatim uitgeschreven en kwalitatief geanalyseerd. Dit is gedaan aan de hand van de kwalitatieve analysemethoden van Baar (2002) en Baarda en collega's (2009). Hiermee is een structuur of patroon in de verzamelde gegevens aangebracht en is er een zinvolle en herkenbare ordening ontstaan. Door middel van het systematisch vergelijken van uitspraken, zijn per onderzoeksvraag aan de hand van een topiclijst, kernlabels geformuleerd. Een kernlabel vat verschillende tekstfragmenten samen die bij een onderzoeksvraag horen. Deze kernlabels zijn gebruikt bij het beantwoorden van onze onderzoeksvraag en bijbehorende deelvragen.

De verschillende stappen zijn tijdens de analyse doorlopen aan de hand van een iteratief proces. Nieuwe informatie heeft ervoor gezorgd dat beslissingen in een eerdere fase van de analyse bijgesteld zijn en dat de topiclijst tussentijds aangepast is (Baar, 2002; Baarda et al., 2009).

De stellingen van de Likertschaal konden worden beantwoord door vijf antwoordkeuzemogelijkheden (zeer mee eens, mee eens, neutraal, niet mee eens, zeer niet mee eens). 'Zeer mee eens' staat voor 5 punten en 'Zeer niet mee eens' staat voor 0 punten. Hoe hoger de score, hoe hoger het vertrouwen van de jongere in de advocaat. De totaalscores zijn berekend en hebben de volgende betekenis: 0-15 = ik vertrouw mijn advocaat helemaal niet, 15-30 = ik vertrouw mijn advocaat niet, 30-45 = ik vertrouw mijn advocaat redelijk, 45-60 = ik vertrouw mijn advocaat meestal wel, 60-75 = ik vertrouw mijn advocaat volledig.

2.6 Validiteit en betrouwbaarheid

Kwalitatief onderzoek kent beperkingen. Generalisatie van de uitkomst is niet mogelijk naar een grotere populatie. In dit onderzoek zijn te weinig respondenten betrokken om de uitkomst naar een grotere populatie te generaliseren. Daarnaast is alle informatie subjectief gegeven, het gaat om de ervaring en beleving van de participanten (Neuman, 2012).

Om de validiteit en de betrouwbaarheid van dit onderzoek te vergroten, is een semi-gestructureerde vragenlijst en een Likertschaal opgenomen. De vragenlijst is een flexibel instrument. Er zijn een aantal van tevoren vastgestelde vragen, maar de participant kan ook zelf onderwerpen aandragen. Daarnaast is er de mogelijkheid om door te vragen of te vragen om verduidelijking waardoor de interne validiteit vergroot. Daarnaast hebben hierdoor de geïnterviewde respondenten op deze manier ruimte om nieuwe facetten van het probleem of nieuwe onderwerpen aan te kaarten (Baarda et al., 2009). Hierdoor wordt ook de interne validiteit vergroot aangezien de respondenten op deze manier meer ruimte hebben om hun beleving volledig te bespreken. De interviews zullen verbatim worden uitgeschreven. Het letterlijk uitschrijven van de interviews zal bijdragen aan de betrouwbaarheid omdat daarbij geen ruimte is voor subjectiviteit. In de Likertschaal worden tegengestelde vragen opgenomen, wat de validiteit verhoogd. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een index om de betrouwbaarheid en de validiteit te vergroten (Neuman, 2012).

3. Resultaten

De resultaten van de twee hoofdvragen: ‘Wat is de beleving van advocaten en diens jeugdige cliënten wat betreft de vertrouwensrelatie tussen beide partijen’ en ‘Welke factoren zijn van invloed op de vertrouwensrelatie volgens de advocaten’ zijn opgesplitst in verschillende deelvragen, welke achtereenvolgens aan bod komen. De belangrijkste kernlabels staan cursief weergegeven en de uitspraken van de advocaten staan tussen aanhalingstekens weergegeven in de tekst.

Beleving van de vertrouwensrelatie

De eerste onderzoeksvraag is gericht op het inzicht krijgen in de beleving van jeugdstrafrechtadvocaten en diens jeugdige cliënten wat betreft de vertrouwensrelatie die zij hebben. De volgende deelvragen worden hierbij behandeld: de definitie van de vertrouwensrelatie, het belang ervan, de ervaring van de advocaten, de mate van vertrouwen van jeugdigen en als laatste de concrete handelingen die door advocaten uitgevoerd worden om de vertrouwensrelatie op te bouwen.

3.1 Definitie vertrouwensrelatie

De vertrouwensrelatie is volgens de meerderheid van de jeugdstrafrechtadvocaten een *relatie met hun cliënt waarin alles wat ze bespreken tussen hen blijft en dat deze informatie niet zonder toestemming van de cliënt aan derden wordt vrijgegeven*. Aanvullend geven

enkele advocaten aan dat het van belang is dat *de cliënt vertrouwen heeft in de goede intenties en bekwaamheid van de advocaat*. Daarnaast moet het vertrouwen van twee kanten komen, er moet een klik zijn. Enkele advocaten geven aan dat *de vertrouwensrelatie een band is die je met iemand hebt*. *Vertrouwen is een bepaald gevoel van veiligheid*, zo geven twee advocaten aan. Tevens wordt door drie advocaten benoemd dat wanneer er sprake is van een vertrouwensrelatie, *de advocaat er altijd voor de cliënt is*. Tenslotte is het begrip vertrouwensrelatie volgens vier advocaten *moeilyk te definiëren*.

3.2 Het belang van de vertrouwensrelatie

De tweede deelvraag van de eerste onderzoeksvraag is gericht op inzicht krijgen van het belang van de vertrouwensrelatie. Volgens acht advocaten is *de vertrouwensrelatie erg belangrijk*, het is de *basis voor hun werk*. Daarnaast vertelt een advocaat dat het vertrouwen bepalend is voor de koers die hij inzet tijdens het strafproces.

Dat advocaten vertrouwen heel belangrijk vinden bij hun werk, wordt ondersteund door het feit dat vijf advocaten aangeven *zonder vertrouwen niet te kunnen werken*. Als er geen vertrouwensrelatie tot stand kan komen, wordt de cliënt geadviseerd om op zoek te gaan naar een andere advocaat, zo vertellen vier advocaten.

3.3 Ervaring opbouwen vertrouwensrelatie advocaten

De derde deelvraag van de eerste onderzoeksvraag is gericht op de ervaring van jeugdstrafrechtadvocaten wat betreft het opbouwen van een vertrouwensrelatie. *Het opbouwen van de vertrouwensrelatie wordt door de meeste advocaten over het algemeen als makkelijk ervaren, maar bij sommigen jongeren lukt het opbouwen niet*. Die laatste groep blijft ontkennen, zijn niet goed te sturen, vertellen weinig en lukt het de advocaten niet om tot ze door te dringen.

Volgens drie advocaten zijn *jongeren in staat om een vertrouwensrelatie op te bouwen*. Het is de ervaring van de advocaten dat hoe vaker zij de jongeren spreken, hoe meer vertrouwen er ontstaat. Bijna alle, acht van de negen, advocaten geven aan dat het *opbouwen van de vertrouwensrelatie afhankelijk is van de persoonskenmerken van de jongeren*. ‘De persoonlijkheid van kinderen zie je terug in hun houding naar de advocaat’ en de openheid van de jongeren is daarmee ook verschillend.

3.4 Beleving vertrouwensrelatie jeugdigen

De beleving van de vertrouwensrelatie van de jeugdigen is gemeten door het afnemen van de Likertschaal Mate van Vertrouwen. Door het voorleggen van 15 stellingen is er een beeld ontstaan in welke mate jongeren hun advocaten vertrouwen. Zie bijlage 3 'Tabel 1 Mate van Vertrouwen' voor de volledige resultaten.

Acht van de 15 respondenten komen op een gemiddelde totaalscore van 51,5 uit. Dit betekent dat zij hun advocaat meestal wel vertrouwen. Zes van de 15 jongeren komen uit op een gemiddelde totaalscore van 67,5. Deze jongeren vertrouwen hun advocaat volledig. Er is één jongere die aangeeft zijn advocaat redelijk te vertrouwen, met een totaalscore van 41.

In Tabel 1 (zie bijlage 3) zijn de itemscores en de gemiddelde itemscore opgenomen. Hierbij is te zien dat de stellingen 'Mijn advocaat komt zijn afspraken na' en 'Mijn advocaat heeft voldoende kennis en vaardigheden in huis om mijn zaak goed te kunnen verdedigen' het hoogst wordt gewaardeerd met een 4,4. Het item dat de laagste waardering krijgt is: 'Mijn advocaat legt niet alles goed uit', gevolgd door 'Ik durf mijn fouten toe te geven aan mijn advocaat' met een 3,1.

3.5 Concrete handelingen

De vierde deelvraag van de eerste doelstelling is gericht op inzicht krijgen in de handelingen die advocaten uitvoeren ter bevordering van het vertrouwen. Er zijn verschillende handelingen benoemd en deze worden hieronder achtereenvolgend besproken.

Allereerst is het van belang om *de positie, rol en taak van de advocaat uit te leggen aan de jongeren*, zo geven vijf advocaten aan. Daarnaast leggen advocaten aan de jongeren uit dat ze er voor hen zijn en niet bij de politie of rechter horen. 'Zeggen dat je er bent om ze te helpen, doet ze ontdooien'.

De procedure, het verdere verloop van de zaak en de mogelijke uitkomst na de zitting wordt met de jongere besproken. De advocaten geven bij de mogelijke uitkomst aan dat het van belang is om *realistisch en eerlijk* te zijn tegenover de jongere. De advocaten bereiden de jongere zo goed mogelijk voor op de zitting door onder andere te adviseren over de proceshouding en fysieke houding. 'Door uitleg te geven waar de cliënt aan toe is en advies te geven, krijgen ze in de gaten dat ze echt iets aan je hebben en dit draagt bij aan het opbouwen van de vertrouwensrelatie'. Hiernaast leggen zes advocaten *de geheimhoudingsplicht uit om het vertrouwen van de jongere te winnen*.

De advocaat en de cliënt bespreken met elkaar het gepleegde delict. Sommige *advocaten vertellen aan de jongere dat ze niet de enige zijn die dit delict heeft gepleegd en dat*

dit vaker gebeurd. Dit doen ze om de jongere op zijn gemak te stellen. Bijna alle advocaten geven aan dat zij *hun mening niet laten blijken aan de cliënt over het gepleegde feit.* Vier andere advocaten geven aan dat het belangrijk is om een *open, niet veroordelende houding* aan te nemen tegenover de jongeren. Zij geven aan dat: ‘wanneer je oordeel naar voren laat komen, schend je het vertrouwen’ en ‘oordeel kan ervoor zorgen dat je de cliënt kwijtraakt’.

Drie advocaten geven aan dat ze *niet veroordelend zijn richting de jongeren, maar hen wel wijzen op de consequenties van hun gedrag.* Drie andere advocaten vinden dat ze *er niet zijn om de jongeren op te voeden.* Zo zegt een advocaat: ‘het is de rol en taak van de advocaat de cliënten proberen vrij te spreken, ook al gaat dat tegen het pedagogisch verantwoord zijn in’.

Naast het bespreken van inhoudelijke aspecten van de zaak, geven zeven van de negen advocaten aan dat zij met de jongeren *praten over hun sociale achtergrond.* Er wordt besproken hoe het met de jongere gaat, in welke context hij zich bevindt, hoe het op school en thuis gaat en wat voor hobby's hij heeft. Door *interesse te tonen* in wie de jongere is, komen zij dichter bij elkaar en werkt dit een gevoel van vertrouwen op bij de jongere. ‘Luisteren naar de jongeren en echt in te gaan op wat je hoort’. Ook bespreekt de advocaat met de jongere wat zij *willen, verwachten en wat ze nodig hebben.* Zij *spelen in op de behoeften* van de cliënt en laten zien dat ze moeite voor de jongere willen doen. Hiermee wordt geprobeerd *een sfeer te creëren waarbij de jongere het vertrouwen krijgt dat de advocaat hem helpt en steunt.* Een andere advocaat geeft daarnaast aan dat wanneer je aangeeft *samen voor de beste uitkomst te gaan,* de jongere zich serieus genomen voelt.

Hiernaast proberen de advocaten rekening te houden met de mogelijke angst en stressvolle situatie van de jongere. Dit doen zij door *de jongere op zijn gemak te stellen* door de ernst van de situatie weg te nemen, een grapje te maken en joviaal en luchtig te doen.

3.6 Samenvatting beleving van de vertrouwensrelatie

Samenvattend kan gesteld worden dat de definitie van de vertrouwensrelatie volgens de advocaten een relatie met hun cliënt is waarin alles wat ze bespreken tussen hen blijft en dat deze informatie niet zonder toestemming van de cliënt aan derden wordt vrijgegeven. Volgens de advocaten is de vertrouwensrelatie erg belangrijk, het is de basis van hun werk. Volgens de advocaten wordt het opbouwen van de vertrouwensrelatie over het algemeen als makkelijk ervaren, maar bij sommigen jongeren lukt het opbouwen niet. De jongeren geven aan dat zij een redelijk tot volledige mate van vertrouwen hebben in hun advocaat.

Tenslotte voeren de advocaten verschillende concrete handelingen uit om de vertrouwensrelatie op te bouwen. De advocaten leggen hun positie en taken uit en vertellen het verdere verloop van de zaak en de mogelijke uitkomst na de zitting. Tevens wordt de geheimhoudingsplicht uitgelegd. Bijna alle advocaten geven aan dat zij hun mening niet laten blijken aan de cliënt over het gepleegde feit. Naast het bespreken van de inhoudelijke kant van de zaak, wordt gesproken over de sociale achtergrond van de jongere om de vertrouwensrelatie op te bouwen.

Invloed van factoren

De tweede onderzoeksvraag van dit onderzoek is: “Welke factoren zijn van invloed op de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en diens jeugdige cliënt volgens de advocaten?”. De volgende factoren zullen hieronder besproken worden: sociale factoren, culturele factoren, sociaaleconomische factoren, taalgebruik en tenslotte de overige factoren.

3.6 Sociale factoren en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie

De eerste deelvraag van de tweede onderzoeksvraag heeft betrekking op de sociale factoren die mogelijk van invloed zijn op de vertrouwensrelatie.

Allereerst geven vijf advocaten aan dat *een vertrouwensrelatie opbouwen met jongeren met een slechte sociale achtergrond moeilijk gaat*. Met een slechte sociale achtergrond wordt bedoeld: *huiselijk geweld, verslaafde ouders en/of ruzie met ouders*. Op school hebben sommige de ervaring met *pesten* of zijn *van school gestuurd*. Ook als cliënten in het verleden een *negatieve ervaring hebben gehad met de hulpverlening of met een andere advocaat* het opbouwen moeizamer gaat, zo geven twee andere advocaten aan.

Wat betreft *vriendschappen* van de jongeren geven drie advocaten aan dat zij op de hoogte zijn van de vriendschappen die hun jeugdige cliënten hebben. ‘Vriendschappen zijn meestal delict gerelateerd’, wordt door drie advocaten aangegeven. Vrienden zijn van invloed op het gedrag van de jongere en daardoor worden veel delicten in de vriendsfeer gepleegd. Daarnaast prenten vrienden bij de jongere in om niks te zeggen tegen de advocaat.

Ouders zijn over het algemeen aanwezig bij de gesprekken tussen hun kind en de advocaat, zo geven zes advocaten aan. *Ouders hebben een negatieve invloed op de vertrouwensrelatie* wordt door drie advocaten gezegd. Twee advocaten geven het volgende aan: ‘wrijving tussen advocaat en ouder heeft negatieve invloed’. Een ander duidt het contact dat zij heeft met cliënt en ouders aan als een ingewikkelde driehoeksrelatie. Zo zegt een advocaat dat academische ouders een negatieve invloed kunnen hebben op de

driehoeksrelatie. Deze ouders geloven in de onschuld van hun kind terwijl de advocaat juridisch bewijs heeft waaruit het kind schuldig lijkt te zijn. Een *positieve invloed van ouders op de vertrouwensrelatie* is als zij achter de advocaat staan en er een goed gevoel bij hebben. Hierdoor wordt ervaren dat het opbouwen van de vertrouwensrelatie met de jeugdige cliënt makkelijker gaat. ‘De invloed van ouders op de vertrouwensrelatie is afhankelijk van de relatie tussen ouder en kind’ wordt door drie advocaten gezegd.

3.7 Culturele factoren en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie

De tweede deelvraag van de tweede onderzoeksvraag is gericht op de culturele factoren die mogelijk van invloed zijn op de vertrouwensrelatie tussen advocaat en jeugdige cliënt. Allereerst geven vier advocaten aan dat de *culturele achtergrond van invloed is op de vertrouwensrelatie*. Het is makkelijker om een vertrouwensrelatie op te bouwen, als je beiden dezelfde culturele achtergrond hebt, zo geeft een advocaat aan.

Het vragen *naar verschillen in etniciteit, wordt vooral beantwoord met ervaringen binnen de Marokkaanse cultuur*. Daarnaast wordt door drie advocaten de straatcultuur terug gezien bij de jongeren. Volgens een advocaat levert *kennis over cultureel gebonden gedragingen en het respecteren* daarvan vertrouwen op.

Jongeren met een Marokkaanse afkomst zijn meer wantrouwend richting de advocaten dan jongeren met een Nederlandse afkomst. Daarnaast speelt de mening van ouders meer mee en is de invloed van de familie groter. Advocaten geven aan dat Marokkanen het feit ontkennen waarvan zij verdacht worden. ‘Ze hebben vaak een enorm schaamtegevoel en angst voor de reactie van de vader’, zegt een advocaat.

Naast verschillen in etniciteit, is er gevraagd naar de houding en rolgedrag van de advocaat en jongere en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie. Zeven van de negen advocaten zijn zich *bewust van hun houding tegenover de jongeren*. Allereerst is een *balans tussen afstand en nabijheid van belang in het contact met jongeren*. Het is van belang om *niet te veel afstand te nemen* tot de jongere omdat daardoor de vertrouwensrelatie beter kan worden opgebouwd. ‘Door geen nette autoritaire uitstraling aan te nemen, is er minder afstand’. Hierbij hoort het *bewust zijn van kledingkeuze*, vinden drie advocaten. Zij vinden het belangrijk om *niet te netjes gekleed te gaan* omdat het anders kan zorgen voor meer afstand tussen cliënt en advocaat. Daarentegen moet er *niet teveel nabijheid zijn*. ‘Wanneer een cliënt de advocaat ziet als een gewone volwassene, heeft dat een negatieve invloed’.

Jongeren bevinden zich in een afhankelijkheidspositie ten op zichte van de advocaat. Vijf advocaten zijn zich daar bewust van. Een advocaat zegt het volgende: ‘de

afhankelijkheidspositie is een scheve verhouding, dat is voor de vertrouwensrelatie niet goed'. Daarnaast bespreekt een advocaat *hoe jongeren kijken naar hun advocaat*. 'Ze scheppen op over hun advocaat, zijn trots op hem, en ze zien de advocaat als volwassene die iets in het systeem doet'.

Advocaten geven aan dat de *houding van de jongeren erg kan verschillen*. Vijf advocaten geven aan dat de houding van de jongeren gekenmerkt wordt door *onverschilligheid*, onderuitzakt zitten en ongeïnteresseerd zijn. Drie advocaten herkennen tevens een *onzekere* houding: gesloten, argwanend, gekwetst, niet aankijken en afstandelijk. Door vijf advocaten wordt juist een macho-achtige houding gezien: arrogant, stug, vinden het normaal om crimineel bezig te zijn, mondig en hebben een grote bek.

Twee advocaten geven aan dat zij *de houding van de jongeren zien veranderen naarmate het gesprek vordert*. Ze vertellen meer, zitten rechterop, kijken de advocaat meer aan en staan meer open voor hulp. Dat de houding verandert, is een blijk van vertrouwen volgens de advocaten.

Aanvullend komt *sekse naar voren als factor die van invloed kan zijn op de vertrouwensrelatie*. Er wordt aangegeven dat meisjes opener zijn en makkelijker over zichzelf praten. Jongens willen liever een mannelijke advocaat. Vanuit de islamitische cultuur wordt gedacht dat het beter is om een mannelijke advocaat te hebben omdat vrouwen geen goede advocaten zouden zijn. Daarnaast staan sommige jongens minder respectvol tegenover een vrouw.

3.8 Sociaaleconomische factoren en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie

De derde factor van de tweede onderzoeksvraag is gericht op de sociaal economische status die mogelijk van invloed is op de vertrouwensrelatie.

Vier advocaten geven aan dat de *meeste jongeren uit gezinnen komen met een lage SES*. Volgens de advocaten hebben de jongeren met een *lage SES bepaalde persoonlijkheidskenmerken*. 'Ze ontkennen meer' en zijn minder schuld bewust. 'Ze zien minder de ernst van de situatie in'. Daarnaast hebben deze jongeren 'een ongeïnteresseerde of boze houding', 'hebben verkeerde vrienden', 'een laag IQ' en 'ze zijn meer beïnvloedbaar'. Hiernaast wordt over jongeren met een lage SES gezegd dat zij *meer opkijken tegen de hoogopgeleide en goed verdienende advocaat* dan de jongeren met een hoge SES. Het is volgens één advocaat van belang om de jongere niet het idee te geven dat de advocaat een hoge status heeft, omdat anders niet goed een vertrouwensrelatie kan worden opgebouwd.

De jongeren uit gezinnen met een hoge SES hebben tevens bepaalde persoonlijkheidskenmerken. Zij 'willen liever geholpen worden', hebben 'eerder vertrouwen in de advocaat' en zijn verbaal sterker waardoor zij beter in staat zijn hun verhaal te doen.

Of de SES van invloed is op de vertrouwensrelatie, zijn de advocaten het met elkaar oneens. Vier advocaten vinden dat de *sociaaleconomische status geen invloed heeft op de vertrouwensrelatie* en drie advocaten vinden van wel. Tenslotte geven twee advocaten aan dat het *verschil in SES tussen hen en de cliënt niet van invloed* is als de advocaat zich in het contact afstemt op de jongere. Hierdoor wordt het verschil in SES weggenomen.

3.9 Taalgebruik en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie

De vierde deelvraag van de tweede onderzoeksvraag onderzoekt hoe advocaten de invloed van taalgebruik op de vertrouwensrelatie ervaren. Drie advocaten geven aan dat *taalgebruik heel belangrijk is voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie*. Daarnaast geven zij aan dat de wil om te communiceren van de jongere van invloed kan zijn op de band tussen advocaat en jongere: 'bij weinig behoefte van de cliënt is er weinig interactie'.

Bijna alle, acht van de negen, advocaten geven aan dat zij hun *taalgebruik aanpassen aan de jongere*. In de communicatie met jongeren moet een advocaat *open, helder en direct* zijn en soms *zinnen herhalen* geven drie advocaten aan. Tenslotte is het vragen of de jongeren het begrijpen ook belangrijk. Hiernaast wordt gezegd: 'een open lichaamstaal zorgt voor een vertrouwensrelatie'.

Er wordt aangegeven om *geen moeilijke woorden te gebruiken* in de communicatie met jongeren door drie advocaten. Een reden hiervoor is dat jongeren moeilijke woorden niet begrijpen en dat ze dat soms niet durven aan te geven. Hiernaast is het toepassen van *informeel taalgebruik* van positieve invloed op de vertrouwensrelatie. Tenslotte geven vijf advocaten voornamelijk *makkelijke taal te gebruiken*. Toch is het 'voor het vertrouwens is het niet goed om helemaal dezelfde taal te spreken', zo geven drie advocaten aan.

Wanneer kinderen *geen of heel slecht Nederlands spreken*, wordt er gebruik gemaakt van een tolk, geven drie advocaten aan. Daarnaast wordt het volgende gezegd door één advocaat: 'doordat ze geen goed Nederlands kunnen, blokkeren ze tegenover iedereen'. Ook is aangegeven dat 'wanneer jongeren je niet begrijpen, zij geen relatie aan willen gaan'.

Er is één advocaat die aangeeft dat het niet uitmaakt hoe de jongeren spreken, maar dat het van belang is dat je *hun taalgebruik accepteert*. Met dit laatste zijn vier andere advocaten het ook eens: 'begrip hebben voor hun spreektaal'.

Bij het taalgebruik is er ook gekeken naar het *oogcontact* en de *begroeting* van de jongeren en de invloed daarvan op de vertrouwensrelatie. Allereerst geven drie advocaten aan dat het oogcontact wisselend is, maar drie andere advocaten geven aan dat er vaak sprake is van weinig oogcontact. ‘Wanneer het oogcontact slecht is heb je ook niet echt een vertrouwensband’. Ook wordt er door twee advocaten aangegeven dat de jongeren liegen wanneer ze geen oogcontact maken. Tenslotte hebben advocaten verteld dat de jongeren hen op een gewone manier met ‘hallo’ begroeten.

3.10 Samenvatting invloed van factoren

Samenvattend zijn sociale, culturele, sociaal economische factoren en taalgebruik van invloed op de vertrouwensrelatie. Wat betreft de sociale factoren zijn een slechte sociale achtergrond, vrienden en ouders van invloed. Bij de culturele factoren is een Marokkaanse achtergrond naar voren gekomen als factor dat van negatieve invloed is op de vertrouwensrelatie. Daarnaast is een gebalanceerde houding tussen afstand en nabijheid door de advocaat van belang om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Tevens geven advocaten bij culturele factoren aan dat de afhankelijkheidspositie, houding van de jongere en sekse een rol spelen bij het opbouwen van een vertrouwensrelatie. De advocaten geven aan dat de meeste cliënten een lage SES hebben. De SES is volgens hen van verbonden aan bepaalde persoonlijkheidskenmerken. Tenslotte geven de advocaten aan dat taalgebruik van invloed op de vertrouwensrelatie. Daarbij is het aanpassen van taalgebruik aan de jongere, geen moeilijke woorden gebruiken en duidelijk zijn, van belang om een goede vertrouwensrelatie op te bouwen.

4. Discussie

Doel en belang onderzoek

Hieronder wordt aan de hand van de resultaten uit dit onderzoek, geconcludeerd wat de beleving van beide partijen is en welke factoren van invloed zijn op het opbouwen van de vertrouwensrelatie. De bevindingen worden gekoppeld aan literatuuronderzoek.

Discussie beleving van de vertrouwensrelatie

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de vertrouwensrelatie een relatie met de cliënt is waarin alles wat de advocaat met diegene bespreekt tussen hen blijft en dat deze informatie niet zonder toestemming van de cliënt aan derden wordt vrijgegeven. Dit is een enge definitie aangezien het hierbij alleen draait om de informatie die niet verspreid wordt.

Het gaat hierbij om de geheimhoudingsplicht. In de literatuur wordt een veel ruimere definitie gebruikt en gaat het om de relatie tussen beide partijen. Het gaat erom dat de jongere de advocaat vertrouwd en dat de jongere zich kwetsbaar durft op te stellen (Mayer et al., 1995; Nootenboom 1997). Enkele advocaten bespreken deze ruimere definitie. Zo wordt aangegeven dat het competentievertrouwen van belang is, wat ook uit eerder onderzoek is gebleken (Reina & Reina, 2000). Daarnaast hebben enkele advocaten aangegeven dat het vertrouwen een bepaald gevoel van veiligheid is wat aansluit bij de definitie die gehanteerd wordt in de literatuur (Mayer et al., 1995; Nootenboom 1997). De vertrouwensrelatie is een band die je met iemand hebt en daarbij moet er sprake zijn van een klik.

Volgens de advocaten is de vertrouwensrelatie zeer belangrijk. Het is de basis van hun werk. Ze geven aan zonder vertrouwen niet te kunnen werken. Als de vertrouwensrelatie niet tot stand komt, wordt de cliënt doorverwezen naar een collega advocaat.

Uit dit onderzoek is gebleken dat het opbouwen van de vertrouwensrelatie door de meeste advocaten over het algemeen als makkelijk wordt ervaren, maar bij sommigen jongeren lukt het opbouwen niet. Die laatste groep blijft ontkennen, zijn niet goed te sturen, vertellen weinig en lukt het de advocaten niet om tot ze door te dringen. Dit is in lijn met de literatuur die zegt dat jongeren niet vanzelfsprekend vertrouwen hebben in de advocaat, zeker gezien het negatieve imago van de advocaat (Bosma, & Kerklaan, 2006) en de slechte sociale achtergrond die deze jongeren vaak hebben (Carr, 2006; Wolzak, & Ten Berge, 2008). Daarnaast wordt door de advocaten aangegeven dat de snelheid en gemakkelijke van het opbouwen verschilt. Het hangt af van het karakter van de jongere of zij open zijn of hun verhaal niet willen vertellen. Zo kunnen jongeren een onverschillige, onzekere of macho-achtige houding aannemen. Advocaten zien meer vertrouwen ontstaan, wanneer zij de jongere vaker spreken. De houding van de jongeren in het begin van het eerste gesprek hoeft dus niet de vertrouwensrelatie te voorspellen. Echter, volgens drie advocaten zijn jongeren over het algemeen wel in staat om een vertrouwensrelatie op te bouwen.

De 15 jongeren uit dit onderzoek hebben aangegeven dat zij vertrouwen hebben in hun advocaat. De mate daarin verschilt van volledig tot redelijk vertrouwen. Verder kan aan de hand van de resultaten geconcludeerd worden dat de jongeren vertrouwen hebben in de kennis en bekwaamheden van de advocaat en dat hun ervaring is dat advocaten hun afspraken nakomen. Deze resultaten sluiten aan bij eerder onderzoek van Reina en Reina (2000) waarin het belang van contractueel vertrouwen en competentievertrouwen wordt aangekaart. Daarnaast vinden de jongeren gemiddeld genomen dat hun advocaat niet alles goed uitlegt en dat zij hun fouten niet durven toe te geven aan hun advocaat. Een verklaring voor het laatste

kan zijn dat de jongeren niet voldoende vertrouwen hebben ervaren om open te zijn over hun fouten (Reina & Reina, 2000).

Er zijn verschillende handelingen uit dit onderzoek naar voren gekomen, die de advocaten verrichten om de vertrouwensrelatie op te bouwen. In het eerste gesprek met de jongere legt de advocaat zijn rol uit en bespreekt het verdere verloop van de zaak en mogelijke uitkomst van de strafmaat. Hierin zijn zij realistisch en eerlijk en lichten zij de mogelijkheden voor. Vervolgens leggen zij de geheimhoudingsplicht uit. Door deze handelingen wordt de vertrouwensrelatie opgebouwd. Het belang hiervan komt naar voren in het onderzoek van Pierce en Brodsky (2002). Uit hun onderzoek is gebleken dat jongeren die een slecht begrip en geen kennis hebben over juridische procedures en over de rol van de advocaat, minder vertrouwen hebben in hun advocaat.

Vervolgens bespreken de advocaten het gepleegde delict met de jongere en zijn daarin niet veroordelend. Naast het inhoudelijk bespreken van de zaak, worden de persoonlijke omstandigheden met de advocaat besproken. Door interesse te tonen in wie de jongere is, in te spelen op de behoeften van de cliënt en door te vragen wat zij willen en nodig hebben, wordt het vertrouwen opgebouwd volgens de advocaten. Zij geven aan dat hiermee een sfeer gecreëerd wordt waarbij de jongere het vertrouwen krijgt dat de advocaat hem helpt en steunt. Hierdoor zal de jongere meer open zijn en zijn gevoelens, motieven en problemen durven delen, geven advocaten aan. Daarnaast helpt het bij het spreken van de waarheid en het toegeven van fouten (Reina & Reina, 2000). Dat de advocaten hieraan werken, is erg goed aangezien openheid een voorwaarde is voor het opbouwen van de vertrouwensrelatie (Reina & Reina, 2000). Tevens geven advocaten aan dat zij samen met de jongeren voor de beste uitkomst gaan en hen gerust stellen om op die manier het vertrouwen van de jongere te krijgen.

Discussie invloed van factoren

Het opbouwen van de vertrouwensrelatie gaat moeizamer met jongeren die te maken hebben met een slechte sociale achtergrond, zo geven de advocaten aan. Deze conclusie sluit aan bij eerder onderzoek waaruit blijkt dat kinderen die geen goede relatie met hun ouders hebben, sneller geneigd zijn andere volwassenen te wantrouwen (Nicolai, 2001). Daarnaast hebben verwaarlozing en problematische hechting een negatieve invloed op het aangaan van vertrouwensrelaties (Bennink, 2003; Carr, 2006).

Vervolgens geven de advocaten in dit onderzoek aan dat ouders een negatieve invloed kunnen hebben door hun aanwezigheid bij gesprekken tussen advocaat en jongere omdat het

kind dan niet alles durft te vertellen. Daarnaast komt uit dit onderzoek naar voren, dat er een ingewikkeld driehoeksrelatie kan ontstaan als er onenigheid of meningsverschillen optreden tussen advocaat en ouders. Volgens de advocaten kunnen ouders daarentegen een positieve invloed hebben op het opbouwen van de vertrouwensrelatie als zij een goed gevoel bij de advocaat hebben en achter hem staan.

Tevens zijn vrienden volgens de advocaten van invloed op het gedrag van de jongere en daardoor worden veel delicten in de vriendenfeer gepleegd. Deze bevinding is terug te zien in de differentiële-associatietheorie, waarbij delinquente jongeren door hun netwerk het criminele gedrag leren (Völker et al., 2008). Daarnaast geven de advocaten aan dat vrienden bij de jongere inprenten om niks te zeggen tegen de advocaat. Hierbij komt de controletheorie naar voren: hoe sterker de banden met vrienden zijn, des te meer men de normen van deze vriendengroep zal naleven (Hirschi, 1969).

Uit de resultaten van dit onderzoek komt geen eenduidig beeld naar voren wat betreft de invloed van culturele factoren op de vertrouwensrelatie. Volgens de helft van de advocaten zijn de culturele factoren van invloed op de vertrouwensrelatie. Zij geven verschillende argumenten weer die worden ondersteund door de theorie.

Ten eerste is het volgens de advocaten makkelijker om een vertrouwensrelatie op te bouwen als beide partijen dezelfde culturele achtergrond hebben. Volgens de literatuur betekent dit dat men dezelfde normen, waarden en omgangsregels hanteert (Ten Voorde & Siesling, 2011).

Daarnaast wordt in dit onderzoek aangegeven dat advocaten de straatcultuur teruggezien bij de jongeren. Jongeren uit een straatcultuur zijn vaak achterdochtig en zullen minder snel iemand vertrouwen (De Jonge, 2011). Hieruit kan geconcludeerd worden dat dit cultuurverschil een negatieve invloed heeft op de vertrouwensrelatie tussen advocaat en jeugdige verdachte.

Als derde reden wordt door de advocaten aangegeven dat jongeren van Marokkaanse afkomst meer ontkennen. Deze ervaring komt overeen met de bevinding van Ten Voorde & Siesling (2011) dat jongeren van Marokkaanse afkomst het gepleegde delict ontkennen, zelfs als zij op heterdaad betrapt worden. Volgens de advocaten ontkennen deze jongeren vanuit schaamtegevoel en angst voor een negatief oordeel van ouders. Hierin zijn de jongeren niet open naar hun advocaat en durven hun fouten niet toe te geven aan hen. Terwijl openheid juist een voorwaarde is voor vertrouwen (Reina & Reina, 2000). Gezien de definitie van een vertrouwensrelatie die in de literatuur gehanteerd wordt, zou dit betekenen dat het opbouwen

van een vertrouwensrelatie met Marokkaanse jongeren moeizaam gaat (Mayer et al., 1995; Nootenboom 1997).

Volgens de advocaten kan kennis over cultuurverschillen en het respecteren van deze verschillen, bijdragen aan het beter afstemmen op de cliënt waardoor er meer vertrouwen ontstaat.

Naast verschillen in cultuur is er in dit onderzoek ook gekeken naar het rolgedrag van de advocaten en jongeren. Hierbij is naar voren gekomen dat het goed kunnen opbouwen van een vertrouwensrelatie wordt gekenmerkt door een balans tussen afstand en nabijheid tussen de jongere en advocaat. Niet te veel afstand kan bereikt worden door onder andere niet te nette kleding aan te trekken. Daarnaast geven advocaten in dit onderzoek aan dat het belangrijk is dat de jongere de advocaat niet ziet als 'gewone' volwassene, maar wel begrijpt dat het een 'elitair' figuur is.

Aanvullend komt uit dit onderzoek naar voren dat sekse van invloed kan zijn op de vertrouwensrelatie. In de interviews geven de advocaten aan dat meisjes makkelijker over zichzelf praten en dat jongens liever een mannelijke advocaat willen. Een opvallende uitspraak van een advocaat is dat vanuit de islamitische cultuur wordt gedacht dat het beter is om een mannelijke advocaat te hebben omdat vrouwen geen goede advocaten zouden zijn. Daarnaast staan, volgens de advocaten, sommige jongens minder respectvol tegenover een vrouw.

Jeugdstrafrechtadvocaten hebben het meest te maken met jongeren die uit een gezin komen met een lage SES. Dit blijkt tevens uit dit onderzoek onder de 15 jongeren. De advocaat heeft gemiddeld genomen een hoge SES.

Er komt geen eenduidig beeld naar voren uit dit onderzoek over de invloed van SES op de vertrouwensrelatie. De ene groep advocaten vindt dat SES van invloed is, de andere helft niet. Aangezien uit de ervaring van de advocaten blijkt dat jongeren met een lage SES meer ontkennen, minder schuld bewust zijn, meer beïnvloedbaar, een lager IQ, een ongeïnteresseerde houding, verkeerde vrienden hebben en meer opkijken tegen de hoge status van de advocaat, kan worden geconcludeerd dat het hebben van een lage SES van negatieve invloed is. Dit wordt versterkt door de literatuur die zegt dat een jongere met een lage SES meer kans heeft op het ontwikkelen van verschillende gedragsproblemen, met name antisociaal gedrag (Weijers, 2011). Dit antisociale gedrag is van negatieve invloed op de vertrouwensrelatie.

Deze conclusie wordt verder versterkt met de ervaring van de advocaten dat jongeren met een hoge SES beter in staat zijn om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Volgens de

advocaten komt dit doordat zij liever geholpen willen worden, eerder vertrouwen hebben in de advocaat en verbaal sterker zijn. Deze ervaring komt overeen met het feit dat mensen met een hogere SES meer vertrouwen hebben in medeburgers en het politieke systeem (Hooghe et al., 2012).

Daarentegen geven enkele advocaten in dit onderzoek aan dat het verschil in SES tussen hen en de cliënt niet van invloed is als de advocaat zich in het contact afstemt op de jongere. Hierdoor wordt het verschil in SES volgens hen weggenomen.

Naast sociale, culturele en sociaaleconomische factoren is er in dit onderzoek gekeken naar de invloed van taalgebruik. Hierbij geven de advocaten aan dat zij hun taalgebruik aanpassen aan de jongere om op deze manier de vertrouwensrelatie op te bouwen. Zij hanteren een open, directe en heldere manier van communiceren en herhalen indien nodig. Zij geven aan dat de jongere het moet zeggen als zij het niet begrijpen. Wanneer jongeren niet snappen wat er wordt gezegd, worden ze gesloten en kan er moeilijker een vertrouwensrelatie worden aangegaan, is aangegeven door de advocaten. Daarnaast worden zo min mogelijk moeilijke woorden gebruikt. Al deze bevindingen sluiten aan bij eerder onderzoek naar taalgebruik van advocaten richting jongeren (Smit & Bakker, 2011; Rap & Weijers, 2011). Verder is uit dit onderzoek naar voren gekomen dat het niet goed is voor de vertrouwensrelatie om als advocaat dezelfde spreektaal als de jongere te gebruiken. Dit zal een negatieve invloed hebben, omdat zoals eerder aangegeven, dit zal zorgen voor te veel nabijheid (Smit & Bakker, 2011).

5. Conclusie

Er kan kort worden samengevat dat de vertrouwensrelatie volgens de meeste advocaten de geheimhoudingsplicht inhoudt. Enkele advocaten vinden tevens het competentievertrouwen, de band met de jongere en een gevoel van veiligheid van belang. De vertrouwensrelatie is de basis van het werk en alle advocaten geven aan dat zij de vertrouwensrelatie erg belangrijk vinden. De jongeren hebben over het algemeen vertrouwen in hun advocaat, al zullen zij minder hun fouten durven toe te geven aan hen. In eerste instantie geven de advocaten aan dat het opbouwen over het algemeen als makkelijk wordt ervaren. Tenslotte worden er door de advocaten verschillende handelingen genoemd om de vertrouwensrelatie op te bouwen.

De vertrouwensrelatie is onderhevig aan een aantal invloeden. Dit zijn bij de sociale factoren de slechte sociale achtergrond van de jongere en de invloed van ouders en vrienden.

Bij de culturele factoren zijn cultuurverschillen van invloed en worden jongeren met een Marokkaanse afkomst als meer wantrouwend ervaren en ontkennen zij meer.

De jongeren hebben over het algemeen een lage SES en de groep advocaten een hoge SES. Een lage SES is van negatieve invloed op de vertrouwensrelatie. Wat betreft taalgebruik is het van belang om in de communicatie af te stemmen op de jongeren.

Sterke en zwakke kanten onderzoek

Kwalitatief onderzoek kent beperkingen. Generalisatie van de uitkomst is niet mogelijk naar een grotere populatie. In dit onderzoek zijn te weinig respondenten betrokken om de uitkomst naar een grotere populatie te generaliseren. Daarnaast is alle informatie subjectief gegeven, het gaat om de ervaring en beleving van de participanten. Tevens is er kans op sociaal wenselijke antwoorden van de respondenten. Dit is geprobeerd te voorkomen door duidelijk aan te geven aan de respondenten dat alle informatie volledig anoniem verwerkt wordt.

Sterke kant aan dit onderzoek is dat de validiteit en de betrouwbaarheid zijn vergroot door het opnemen van een semi-gestructureerd interview en een Likertschaal.

Bij het interview was er de mogelijkheid om door te vragen of te vragen om verduidelijking en de advocaten konden nieuwe facetten van het onderwerp aankaarten. Hierdoor is de interne validiteit vergroot. De interviews zijn verbatim uitgeschreven en geanalyseerd met de kwalitatieve analysemethoden van Baar (2002) en Baarda en collega's (2009). Hierdoor is de betrouwbaarheid vergroot omdat er geen ruimte was voor subjectiviteit. In de Likertschaal zijn tegengestelde vragen opgenomen en een index opgenomen wat de validiteit en betrouwbaarheid heeft doen toenemen (Neuman, 2012).

Aanbevelingen

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat advocaten de vertrouwensrelatie met hun cliënten erg belangrijk vinden. Zij geven aan dat de vertrouwensrelatie noodzakelijk is voor het juridisch kunnen bijstaan van hun jeugdige cliënten. Gezien deze bevindingen is het belangrijk om verder onderzoek te verrichten naar het opbouwen van de vertrouwensrelatie. Dit zou kunnen door het observeren van het contact tussen de advocaat en jeugdige verdachte. Hierdoor zal er minder sprake zijn van subjectiviteit en kan er beter een beeld worden geschetst van de manier waarop de vertrouwensrelatie tot stand kan komen. Daarnaast is er in dit onderzoek de mate van vertrouwen bij jongeren onderzocht, maar niet de beleving van de

jongeren wat betreft het opbouwen van de vertrouwensrelatie. Dit zou in verder onderzoek gedaan kunnen worden door middel van het interviewen van deze jongeren.

Hieronder volgen aanbevelingen voor de jeugdstrafrechtadvocaat voor het adequaat opbouwen van een goede vertrouwensrelatie gebaseerd op bevindingen uit dit onderzoek en literatuur.

Allereerst is uit de literatuur en dit onderzoek gebleken dat het van belang is dat de advocaat zijn positie en rol duidelijk uitlegt aan de jeugdige verdachte en informatie geeft over de juridische procedures. Dit draagt bij aan het vertrouwen van de jongeren (Pierce en Brodsky, 2002). Hier hoort het expliciet uitleggen van de geheimhoudingsplicht bij (Boukema, 2003). Hierdoor zal de jongere eerder een veilige sfeer ervaren tijdens de gesprekken en meer open durven te zijn. Dit zal bijdragen aan de vertrouwensrelatie (Reina & Reina, 2000). Daarnaast zal het uitleggen van de rol van een advocaat ervoor zorgen, dat de angst die bij veel jeugdige verdachten heerst over de onafhankelijkheid van de advocaat, weggenomen wordt (De Jonge, 2011). Ook dit zal bijdragen aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie. Tenslotte is het belangrijk dat alle uitleg door de advocaten gedaan wordt aan de hand van direct en helder taalgebruik. Het vragen aan de jongeren of hij het snapt, herhalen indien nodig en zo min mogelijk moeilijke woorden gebruiken draagt bij aan het vertrouwen (Smit & Bakker, 2011).

Naast het duidelijk zijn over de rol als advocaat en de juridische procedures, is het belangrijk om als advocaat een veilige sfeer te creëren en te investeren in de relatie met de jeugdige cliënt. Allereerst kan dit worden gedaan door de jongere vaker te spreken. Advocaten geven in dit onderzoek aan meer vertrouwen te merken bij de jongere, wanneer zij hen vaker spreken. Tweemaal face-to-face contact voor de zitting in plaats van één keer, zal wellicht zorgen voor een betere vertrouwensband wat een positieve invloed zal hebben op het bijstaan van de jongere tijdens de zitting. Ten tweede zal naast investering in de vorm van tijd, ook investering in de vorm van emotionele steun en begrip bijdragen aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie. Dit kan gedaan worden door rekening te houden met de slechte sociale achtergrond van de jongere zoals verwaarlozing en een problematische hechting en daarnaast een lage SES. Deze jongeren zullen volwassenen namelijk eerder wantrouwen (Bennink, 2003; Carr, 2006; Nicolai, 2001). Advocaten zullen dus kennis vanuit de literatuur moeten hebben over de achtergrond van hun jeugdige cliënten en over de invloed daarvan op het gedrag van jongeren. Met deze kennis kunnen zij hun begeleiding afstemmen op het individu.

Tot slot wordt aan de advocaten geadviseerd om de culturele afkomst van jongeren te respecteren en kennis op te doen over hun cultuur. Dit draagt bij aan het beter afstemmen op de cliënt waardoor er meer vertrouwen ontstaat. Zo ontkennen jongeren met een Marokkaanse afkomst richting de advocaat meer, vanwege een gevoel van schaamte en angst voor een negatief oordeel van ouders (Ten Voorde & Siesling, 2011). Daarnaast is een balans tussen afstand en nabijheid in het contact met de jongere van belang. Een goede balans zal bijdragen aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie. In het contact dient hier rekening mee te worden gehouden om een goede vertrouwensrelatie op te bouwen.

Referenties

- American Psychiatric Association (2001). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, 4th edition*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Baar, P. (2002). *Cursushandleiding kwalitatieve analyse voor pedagogen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Baarda, D. B., De Goede, M. P. M. & Teunissen, J. (2009). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfort Kroese.
- Bennink, H. (2003). De(on)mogelijkheid van vertrouwen in verticale coachingsrelaties. *Supervisie en Coaching*, 20, 46–56. doi: 10.1007/BF03079673.
- Bosma, S., & Kerklaan, M. (2006). *Het imago van de advocaat. Een onderzoek naar het imago van de advocatuur in Nederland. Voor de Nederlandse Orde van Advocaten*. Rotterdam: Blauw Research B. V.
- Boukema, H. J. M. (2003). De rechtvaardige advocaat. *Advocatenblad*, 5, 293 – 299.
- Broeks, L., Govaarts, D., Krajenbrink, D., & Mariët, A. (2011). *De rol en de beleving van jongeren en hun ouders tijdens jeugdstrafzaken*. Universiteit Utrecht – Ba-Thesis Pedagogische Wetenschappen.
- Carr, A. (2006). Emotional abuse and neglect. In: Carr, A. (2006). *The handbook of child and adolescent clinical psychology: a contextual approach*. East Sussex: Routledge.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2013). Verdachten; geslacht, leeftijd, herkomstgroepering en misdrijf 1999-2011. Retrieved from: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=80316NED&D1>
- Corstens, G. J. M. (2005). *Het Nederlandse strafprocesrecht*. Deventer: Kluwer.
- Endt-Meijling, M. (2003). *Met nieuwe ogen. Werkboek voor de ontwikkeling van een transculturele attitude*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkley, CA: University of California Press.
- Jeugdzorg Nederland (2013). Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK): Overzicht 2012.
- Hooghe, M., Marien, S., De Vroome, T. (2012). The cognitive basis of trust. The relation between education, cognitive ability, and generalized and political trust. *Intelligence*, 40, 604–613. Retrieved from:

<http://www.sciencedirect.com.proxy.library.uu.nl/science/article/pii/S0160289612001031>

- De Jonge, G. (2011). De verdediging van jongeren. In: Weijers, I., & Imkamp, F. (2011). *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- De Jonge, G., Hepping, K., & Weijers, I. (2011). De rol van de ouders in de jeugdstrafrechtspleging. In: Weijers, I., & Imkamp, F. (2011). *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Janssen, L. (2011). *Jeugdrecht begrepen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Koetsier, D. (2006). De rol van de advocaat in de praktijk van de Nederlandse jeugdstrafzittingen. *In hoeverre is de rol van de advocaat in de praktijk van de Nederlandse jeugdstrafzittingen een juridische of een pedagogische?* Universiteit Utrecht – Doctoraal Scriptie Nederlands Recht.
- Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. *The Academy of Management Review*, 20, 709-734.
<http://www.jstor.org/stable/258792>
- Nederlands Jeugdinstuut (2010). *Cijfers over kindermishandeling*. Retrieved from: <http://www.nji.nl/Kindermishandeling-Probleemschets-Cijfers>
- Neuman, W. L. (2012). *Understanding research*. Boston – Sydney: Pearson Education International.
- Nicolai, N. J. (2001). Hechting en psychopathologie: de reflectieve functie. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 42, 705-714. Retrieved from: http://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/assets/articles/articles_234pdf.pdf
- Nootenboom, B. (1997). Grondslagen van vertrouwen. *Filosofie in Bedrijf*, 25, 7-14.
Retrieved from: <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=78586>
- Nuytiens A., Christiaens, J., & Eliaerts, C. (2008). Stoppen of doorgaan? Recent onderzoek naar desistance from crime bij persistente jeugddelinquenten. In: Weijers, I., & Eliaerts, C. (2008). *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Pierce, C. S., & Brodsky, S. L. (2002). Trust and understanding in the attorney–juvenile relationship. *Behavioral Sciences and the Law*, 20, 89–107.
doi: 10.1002/bsl.478
- Rap, S., & Weijers, I. (2011). *De jeugdstrafzitting: een pedagogisch perspectief*. Den Haag: SDU Uitgevers.

- Reina, D.S. & Reina, M. (2000). *Vertrouwen in werkrelaties: het creëren, behouden en herstellen van vertrouwen*. Amsterdam: Business Contact.
- Smit, D. & Bakker, J. (2011). Petje af, kauwgom uit. *De pedagogische rol van advocaten in jeugdstrafzaken*. Universiteit Utrecht – Master Scriptie Orthopedagogiek.
- Van der Laan, A. M., Goudriaan, H., & Weijters, G. (2014). Monitor jeugdcriminaliteit. Ontwikkelingen in de aantallen verdachten en strafrechtelijke daders 1997 t/m 2012. Den Haag: WODC (Cahier 2014-7).
- Van der Linden, A. P., Ten Siethoff, F. G. A., & Zeijlstra-Rijpstra, A. E. I. J., 2009. *Jeugd en recht*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Van San, M. (2008). Een wereld van verschil. Over het onderzoek naar criminaliteit en etniciteit in België en Nederland. In: Weijers, I., & Eliaerts, C. (2008). *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Völker, B., Baerveldt, C., & Driessen, F. (2008). Vriendschap en criminaliteit bij jongeren. In: Weijers, I., & Eliaerts, C. (2008). *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Ten Voorde, J., & Siesling, M. (2011). Cultuur als probleem en als verweer. In: Weijers, I., & Imkamp, F. (2011). *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Weijers, I. (2008). De adolescent. In: Weijers, I., & Eliaerts, C. (2008). *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Weijers, I., & Eliaerts, C. (2008). *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Weijers, I., & Imkamp, F. (2011). *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Wolzak, A., & Ten Berge, I. (2008). *Gevolgen van kindermishandeling*. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.

Bijlage 1 Interview advocaat

Kwalitatief interview jeugdrechtsadvocaat

Naam advocaat:

Datum interview:

Naam interviewer:

Naam notulist:

Plaats interview:

Tijdsduur:

Basisgegevens

Culturele gegevens

1. Geslacht:
2. Leeftijd:
3. Geboorteland:
4. Nationaliteit ouders
5. Moedertaal:
6. Eventueel 2^e taal:
7. Levensbeschouwing/religie

Sociale en sociaaleconomische gegevens

8. Gezinsamenstelling ouderlijk huis:
  9. Inkomensniveau:
  10. Hoogst genoten opleiding:
  11. Soort huisvesting:
  12. Aantal keer dat de advocaat de jeugdige gezien heeft voor ons interview:
-

Open vragen aan de hand van een topiclist

Beleving vertrouwensrelatie

Betekenis

- Wat verstaat u onder het begrip 'vertrouwen'?
- Wat verstaat u onder het begrip 'vertrouwensrelatie'?
- Hoe belangrijk ziet u de vertrouwensrelatie met uw cliënt?
- Waarvoor is de vertrouwensrelatie van belang?

- Kunt u specifieke handelingen noemen die wellicht kunnen bijdragen aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie?

Ervaring

- Hoe ervaart u het opbouwen van een vertrouwensrelatie in het algemeen met uw cliënt?
  - Welke dingen kunnen in de weg staan bij het opbouwen van een vertrouwensrelatie?
- Wat doet u om een vertrouwensrelatie op te bouwen?
  - Doet u dit door uit te leggen wat de geheimhoudingsplicht inhoudt? Hoe legt u dit uit?
  - Zegt u letterlijk tegen uw cliënt dat zij/hij u kunt vertrouwen?
  - Doet u dit door er sowieso voor te zorgen dat u, uw afspraken altijd nakomt?
- Wat doet u om de jongere op zijn gemak te stellen?
  - Hoe doet u dit aan de hand van uw houding?
  - Welke dingen zegt u om de jongere op zijn/haar gemak te stellen?
- Ervaart u problemen in het opbouwen van een vertrouwensrelatie en welke problemen zijn dat dan?
  - Hoe gaat u met deze problemen om?
- Denkt u dat de jongere in staat is een vertrouwensrelatie op te bouwen?
  - Welke factoren zijn hierbij van belang (achtergrond jongere?)
- Hoe ervaart u de houding van de jeugdige verdachte tegenover u?
  - Op wat voor manier zit de jongere tegenover u op een stoel? (rechttop, onderuit)
  - Op wat voor een manier beantwoordt de jongere uw vragen?

Communicatie/taalgebruik

- Hoe vaak spreekt u met de jongere af voor de zitting?
- Welke verschillen ervaart u in taalgebruik tussen de jongeren en tussen de jeugdige cliënt en uzelf?
  - Merkt u grote verschillen wat betreft woordkeuze?
  - Hoe gaat u om met deze verschillen?
- Ervaart u ook verschillen in de begroetingsrituelen?
- In hoeverre en op welke manier past u uw taalgebruik aan uw cliënt?
- In hoeverre gebruikt u moeilijke woorden als u met de jongere spreekt?
- Legt u begrippen uit als verschoningsrecht en geheimhoudingsplicht?
- Is het gemakkelijk om oogcontact met de jongere te maken?

DE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN ADVOCATEN EN JEUGDIGE VERDACHTEN

- Kijkt de jongere vaak weg of kijkt hij/zij u aan wanneer u met hen spreekt?
- Denkt u dat het verschil in taalgebruik van invloed is op de vertrouwensrelatie?
  - Op welke manier heeft dit invloed?

Sociaaleconomische factoren

- Welke verschillen ervaart u tijdens het contact met de jongere in sociaaleconomische status (opleidingsniveau, inkomen, huisvesting)?
- Heeft u het idee dat de jongere beseft dat u een bovengemiddeld inkomen heeft, gestudeerd heeft en (waarschijnlijk) een wat duurder woonhuis heeft?
- Heeft dit invloed op het contact wat u heeft met de jongere?
- Is het verschil wat betreft sociaaleconomische status van invloed op het opbouwen van de vertrouwensrelatie?

Culturele factoren

- Wat zijn uw belangrijkste normen en waarden?
  - Bijvoorbeeld: Norm: Als je iets gestolen hebt, dan wordt je daarvoor gestraft.
Waarde: Rechtvaardigheid
  - Ervaart u duidelijke verschillen in normen en waarden met uw cliënt?
- Wat vindt u ervan dat de jongere een bepaald delict heeft gepleegd?
  - Geeft u daarover uw mening weer aan de jongere?
  - Blijft u neutraal of probeert u de jongere in te laten zien dat het niet kan wat hij heeft gedaan?
- Is de jongere bewust van het gepleegde feit?
  - Is de jongere schuld bewust of onverschillig?
  - Heeft dit denkt u invloed op het opbouwen van een vertrouwensrelatie?
- Wanneer er sprake is van verschil qua etniciteit, merkt u dit dan ook op in het contact wat u heeft met de jongere?
  - Welke invloed en in hoeverre heeft etnische achtergrond op de vertrouwensrelatie denkt u?
- Hoe zou u uw eigen rolgedrag (status aannemen) tijdens het contact met de jongere omschrijven?
-
- Bent u zich bewust van uw hoge status als advocaat? Wat heeft dan voor invloed op de jongere en op de vertrouwensrelatie?
- Bent u zich ervan bewust dat sommige jongens/meisjes wel/niet dingen willen vertellen aan een mannelijke/vrouwelijke advocaat? Of denkt u dat dat niets uitmaakt?
- Bent u zich bewust van de fysieke afstand dat u neemt ten opzichte van de verdachte? Wat is de fysieke afstand ongeveer in centimeters?

DE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN ADVOCATEN EN JEUGDIGE VERDACHTEN

- Bent u zich ervan bewust dat de jongere zich in een afhankelijkheidspositie zich bevindt? Hoe is dat van invloed op de vertrouwensrelatie?
- Wat voor rolgedrag ziet u terug bij uw jeugdige verdachte?
- In hoeverre heeft rolgedrag invloed denkt u op het opbouwen van een vertrouwensrelatie?

Sociale factoren

- Wat weet u van uw cliënt wat betreft opvoeding en thuissituatie?
  - Houdt u rekening met deze informatie in het contact wat u heeft met uw cliënt?
  - In hoeverre heeft dit invloed op het opbouwen van een vertrouwensrelatie?
- Weet u iets van de vriendschappen die uw cliënt heeft?
  - Bent u van mening dat vriendschappen invloed kunnen hebben op het kunnen aangaan van een vertrouwensrelatie met iemand?
  - Hoe ziet u dit terug in de vertrouwensrelatie die u opbouwt met uw cliënt?
- Over welke andere sociale contexten praat u met uw cliënt?
  - Wat voor invloed heeft deze informatie op de relatie die u heeft met uw cliënt?
- Welke invloed hebben de ouders op het contact wat u heeft met de jongere?
  - Zijn de ouders altijd aanwezig bij de gesprekken?
  - Op welke manier hebben ze invloed?

Ruimte voor eigen inbreng omtrent het thema; vertrouwensrelatie tussen advocaat en jeugdige verdachte

Bijlage 2 Likertschaal Mate van vertrouwen

Basisgegevens

Culturele gegevens

1. Geslacht:
2. Leeftijd:
3. Geboorteland:
4. Nationaliteit ouders
5. Moedertaal:
6. Eventueel 2^e taal:
7. Levensbeschouwing/religie:

Sociale en sociaaleconomische gegevens

8. Gezinsamenstelling ouderlijk huis:
9. Inkomensniveau:
10. Hoogst genoten opleiding:
11. Soort huisvesting:

Likertschaal Mate van vertrouwen

---

*Geef bij onderstaande stellingen aan in hoeverre je het ermee eens bent.
Denk er niet te lang over na en kies datgene wat het beste bij jou past.*

1= zeer niet mee eens

2= niet mee eens

3= neutraal

4= mee eens

5= zeer mee eens

---

1. Mijn advocaat komt zijn afspraken na.

1   2   3   4   5

2. Mijn advocaat legt niet alles goed uit.

1   2   3   4   5

3. Mijn advocaat kan mij goed verdedigen.

1   2   3   4   5

4. Mijn advocaat zal nooit mijn vertrouwen schenden.

1   2   3   4   5

5. Ik begrijp altijd wat mijn advocaat tegen mij zegt.

1   2   3   4   5

6. Mijn advocaat zorgt ervoor dat ik hem/haar vertrouw.

1   2   3   4   5

7. Ik durf alles tegen mijn advocaat te zeggen.

1   2   3   4   5

8. De bedoelingen van mijn advocaat zijn goed. Hij heeft het beste met mij voor.

DE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN ADVOCATEN EN JEUGDIGE VERDACHTEN

1   2   3   4   5

9. Ik durf niet waarheid te spreken tegen mijn advocaat

1   2   3   4   5

10. Ik ben wel eens verraden door mijn advocaat.

1   2   3   4   5

11. Ik kan mijn advocaat vertrouwen.

1   2   3   4   5

12. Mijn advocaat komt altijd te laat.

1   2   3   4   5

13. Mijn advocaat heeft voldoende kennis en vaardigheden in huis om mijn zaak goed te kunnen verdedigen.

1   2   3   4   5

14. Ik durf fouten toe te geven aan mijn advocaat.

1   2   3   4   5

15. Ik vind mijn advocaat een betrouwbaar en geloofwaardig persoon.

1   2   3   4   5

DE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN ADVOCATEN EN JEUGDIGE VERDACHTEN

Bijlage 3 Tabel 1 Mate van vertrouwen

Tabel 1

Mate van Vertrouwen

Respondentnummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	M
Stelling																
1. Mijn advocaat komt zijn afspraken na	5	4	4	5	5	5	5	5	4	5	3	5	4	2	5	4,4
2. <i>Mijn advocaat legt niet alles goed uit.</i>	4=2	3=3	5=1	2=4	2=4	1=5	3=3	3=3	5=1	2=4	4=2	1=5	5=1	2=4	5=1	2,9
3. Mijn advocaat kan mij goed verdedigen.	5	5	4	4	5	5	5	5	4	4	3	5	4	3	4	4,3
4. Mijn advocaat zal nooit mijn vertrouwen schenden.	5	4	5	3	5	5	3	3	5	3	3	5	4	3	5	4,1
5. Ik begrijp altijd wat mijn advocaat tegen mij zegt.	2	3	3	2	4	5	4	3	3	4	2	4	3	5	4	3,4
6. Mijn advocaat zorgt ervoor dat ik hem/haar vertrouw.	5	4	5	3	5	5	3	3	5	4	2	5	3	2	4	3,9
7. Ik durf alles tegen mijn advocaat te zeggen.	3	3	4	3	5	5	3	3	4	4	3	5	4	5	5	3,9
8. De bedoelingen van mijn advocaat zijn goed. Hij heeft het beste met mij voor.	5	4	4	3	5	5	4	4	4	4	3	5	5	2	4	4,1
9. <i>Ik durf niet de waarheid te spreken tegen mijn advocaat</i>	2=4	3=3	2=4	4=2	1=5	1=5	4=2	3=3	2=4	2=4	4=2	5=1	1=5	5=1	3=3	3,2
10. <i>Ik ben wel eens verraden door mijn advocaat.</i>	3*	4=2	5=1	3=3	1=5	1=5	3=3	4=2	5=1	3=3	3=3	1=5	1=5	2=4	1=5	3,3
11. Ik kan mijn advocaat vertrouwen.	5	3	3	3	5	5	3	2	3	4	3	5	5	3	5	3,8
12. <i>Mijn advocaat komt altijd te laat.</i>	1=5	1=5	3=3	2=4	1=5	1=5	3=3	1=5	3=3	2=4	3=3	1=5	1=5	1=5	1=5	4
13. Mijn advocaat heeft voldoende kennis en vaardigheden in huis om mijn zaak goed te kunnen verdedigen	5	4	5	3	5	5	4	5	5	4	4	5	3	4	5	4,4
14. Ik durf fouten toe te geven aan mijn advocaat.	1	3	3	1	5	5	3	1	3	4	2	5	5	3	3	3,1
15. Ik vind mijn advocaat een betrouwbaar en geloofwaardig persoon.	4	3	3	3	4	4	3	2	3	4	4	5	4	3	5	3,6
Totaalscore Mate van Vertrouwen***	59	53	52	52	73	74	51	49	47	65	41	70	60	49	63	57

DE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN ADVOCATEN EN JEUGDIGE VERDACHTEN

Note. 1= zeer niet mee eens, 2= niet mee eens, 3= neutraal, 4= mee eens, 5= zeer mee eens. De schuingedrukte stellingen zijn ontkennend waardoor de itemscore het tegenovergestelde puntenaantal krijgt. * = Indien er geen itemscore is, wordt deze gescoord met 3. **De totaalscores hebben de volgende betekenis: 0-15 = ik vertrouw mijn advocaat helemaal niet, 15-30= ik vertrouw mijn advocaat niet, 30-45 = ik vertrouw mijn advocaat redelijk, 45-60 = ik vertrouw mijn advocaat meestal wel, 60-75 = ik vertrouw mijn advocaat volledig.